

Poul Henningsen: PH 5

Louis Poulsen—1958

formere lyset til en varm, dæmpet og fredfyldt aftenbelysning og »gøre (...) Aftenen til Hvile«.¹ I 1958 fremførte PH netop, at det kunstige lys måtte »indeholde aftenens og morgens mange røde stråler«.²

I PH 5, der fik sit navn efter overskærmens diameter på 50 cm, samlede PH alle sine erfaringer med lys. Med fire lysreflekterende skærme og de mindre, farvede inder-skærme egnede lampen sig til at hænge lavt over et spisebord. Den udsendte et behersket, siderettet lys og et mere koncentreret, men blødt og varmt nedadrettet lys.³ I 1966 forklarede PH om PH 5: »... den ændrer glødelampens alt for skarpe lys ved en indsat næsten vandret farvet skærm. (...) Derved skete i endnu højere grad end før, at den menige forbruger af lys fik øje på PHlampen.«⁴ Det gjorde dog også, at PH 5-lampen lukkede for lidt lys ud, når den blev monteret med en almindelig, ikke for kraftigt lysende glødepære. Derfor udskiftede man senere den vertikalt anbragte metalskærm med en halvtransparent, matteret bundplade, der lukker mere lys ud, men uden at det blænder.

Arkitekt Viggo Sten Møller konkluderede i 1980, at PH-lampen var »et af de absolut bedste funktionalistiske arbejder i Norden«.⁵ PH-lamperne konkretiserede funktionalismeårenes indsats. Formen fulgte funktionen, sådan som funktionalismen foreskrev det, men funktionen var

PH 5 blev fremstillet i hårdføre aluminium-plader, der kunne holde til lidt af hvert – derfor var der ingen grund til bekymring over et vakkelvornet stativ. Denne variant kom dog aldrig ud i hjemmene.

netop også at tilføje de danske hjem en dæmpet aftenbelysning, og i PH 5-lampen blev et varmere skær indfriet. Lampen blev en salgssucces og overtog »den egentlige PH-lampes« titel og ry.⁶ Modellen PH 5 har i mange år været Louis Poulsens bedst sælgende, og der skal efter sigende befinde sig en PH 5 i hvert femte danske hjem.⁷ PH-lampen fik sat en ny standard for løsningen af et designproblem med en belysning, der uanset lyskilden ikke blænder og samtidig giver et behageligt lys. I 1958 pointerede PH, at denne lampemodel kunne skjule enhver lyskilde, og derfor kunne man »putte hvad som helst i«, fra 100-watt pærer til sankt-

hansorme og julelys, men, tilføjede han: »Et lysrør er dog i sin nuværende skikkelse for langt.«⁸

Da der skulle spares på energien, og lysstofrøret blev snoet og koblet sammen i soklen på en energibesparende pære, blev det en udfordring for de energibevidste forbrugere at få sat den anderledes formede pære ind i PH-lamperne. Faconen på de nye pærer blev dog hurtigt som de gamle glødepæres, og i dag lyser de mange PH 5-lamper i hjem og offentlige rum med LED-lys.

PH's holdning var, at et design havde fundet en endelig form, når enhver ændring ville gøre det ringere. PH-lampen havde fundet sin endelige form i 1926, men PH arbejdede videre med at ændre antallet af skærme, deres form og størrelse samt afprøve andre materialer. Sidst i 1950'erne fik han skabt nye modeller i et tidssvarende formsprog. Her følger den korte fortælling om den hidtil mest solgte PH-lampe.

I 1958 udsendte Louis Poulsen lampemodellen PH 5, som PH havde færdigtegnet to år tidligere. Denne nye PH-lampe, der var tiltænkt hjemmene, var formgivet ud fra en erkendelse af, at den med hans ord »ubehagelige glødepære« ikke blev bedre. Det tidligste elektriske lys var kommet fra klare kultrådspærer, hvori lyset skinnede fra et præcist punkt, der gjorde det lettere at afskærme. Siden overtog den kraftigere og mere spredt lysende metaltrådspære i matteret glas markedet. PH's eneste løsning var at få den afskærmet fuldstændig med et lukket skærmsystem, så man umuligt kunne blændes.

I PH 5-lampemodellen blev den køligt lysende pære helt skjult, så lyset kun indirekte skinnede ud gennem tre – siden to – mindre inder-skærme i rødorange og en rødlig blå. Dermed var det lykkedes PH én gang for alle at trans-

»Ved et lukket skærmsystem kan armaturet stilles i alle retninger uden at blænde. Det er mit håb, at den nye PH-lampe vil bringe andre samme glæde som mig, når jeg ser den spejle sig i min kaffekop.«

—Poul Henningsen: »En klassisk nyhed« 1958⁹